

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Ing. P. L.**, bývajúceho v K., zastúpeného Advokátskou kanceláriou Iuristico s.r.o. so sídlom v Košiciach, Štefánikova 26, proti žalovanej **Rapid Life životnej poisťovni, a.s.** so sídlom v Košiciach, Garbiarska 2, IČO: 31 690 904, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan, s.r.o. so sídlom v Košiciach, Rastislavova 68, o zaplatenie 820,12 € istiny s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp.zn. 16 C 226/2011, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 20. augusta 2012, sp.zn. 5 Co 10/2012, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 20. augusta 2012, sp.zn. 5 Co 10/2012, ako aj uznesenie Okresného súdu Košice II z 2. novembra 2011 č.k. 16 C 226/2011-63 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d o v o d n e n i e

Okresný súd Košice II uznesením z 2. novembra 2011 č.k. 16 C 226/2011-63 zastavil konanie, v ktorom sa žalobca domáhal, aby súd zaviazal žalovanú zaplatiť mu 820, 12 € spolu s úrokom z omeškania odo dňa 20. marca 2009 vo výške 9,5 % do zaplatenia, ako aj trovy konania. Súd mal za preukázané, že medzi účastníkmi konania existoval poistný vzťah založený poistnou zmluvou č. 5133200026 účinnou odo dňa 18. marca 1999. Na základe návrhu žalovanej zo dňa 15. mája 2008 a následnej akceptácie tohto návrhu zo strany žalobcu stanoviskom zo dňa 10. júna 2008 došlo k zmene tohto poistného vzťahu. Tieto skutočnosti neboli medzi účastníkmi sporné, spornou zostala medzi účastníkmi konania platnosť rozhodcovskej doložky obsiahnutej v poistných podmienkach, ako aj samotný fakt, či tieto poistné podmienky sú súčasťou poistného vzťahu, ktorý vznikol, medzi účastníkmi konania. Žalobca namietal, že poistné podmienky, ktorých súčasťou je rozhodcovská doložka, na ktorej základe žalovaná uplatnila námietku nedostatku podmienky tohto súdneho konania,

neboli oznámené žalobcovi predpísanou zákonnou formou. Podstatou tejto námietky žalobcu bolo, že keďže poisťné podmienky neboli oznámené žalobcovi písomne, ale len zverejnením na internetovej stránke, nedošlo zo strany žalobcu k platnému prístupiu k poisťným podmienkam. Žalobca pritom vychádzal zo znenia § 791 ods. 1 Občianskeho zákonníka a mal za to, že v súlade so zákonom musí byť písomná forma dodržaná aj v prípade oznámenia poisťných podmienok. Súd zaujal názor, že právnym úkonom v danej súvislosti boli samotné poisťné podmienky a nie ich oznámenie. V prípade poisťných podmienok písomná forma dodržaná bola, ako písaný text boli tieto zverejnené na internetovej stránke. Zákon vyžaduje, aby poisťné podmienky boli tomu, kto s poisťiteľom zmluvu uzavrel, oznámené. Súd mal za to, že v roku 2007 bol internet dostatočne rozšíreným komunikačným prostriedkom a oznámenie poisťných podmienok zverejnením na internetovej stránke žalovanej naplnilo obsah a zmysel zákonného ustanovenia, ktoré vyžaduje oznámenie poisťných podmienok tomu, kto s poisťiteľom uzavrel poisťnú zmluvu. Ako bezpredmetnú súd v danej súvislosti vyhodnotil námietku žalobcu, že nemal voľný prístup k internetovému pripojeniu, pretože internetové pripojenie poskytujú verejnosti viaceré vzdelávacie inštitúcie a taktiež mal žalobca možnosť obrátiť sa so žiadosťou o poskytnutie poisťných podmienok priamo na žalovaného. Zmienka o poisťných podmienkach je v texte stanoviska, ktorým žalobca reagoval na návrh žalovanej na zmenu obsahu poisťnej zmluvy. Za predpokladu, že žalobcovi spôsob oznámenia poisťných podmienok, ktoré sa mali stať súčasťou poisťnej zmluvy nevyhovoval, mal možnosť pred samotným doručením tohto stanoviska žalovanému, požiadať ho o iný spôsob oznámenia poisťných podmienok. Rovnako sa súd nestotožnil s námietkou žalobcu, že rozhodcovská doložka nebola medzi účastníkmi konania individuálne dohodnutá, predstavuje neprijateľnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve a je neplatná. Žalobca poukázal na to, že fakt, že aplikáciu rozhodcovskej doložky bolo možné vylúčiť len jeho aktívnym konaním v podobe odstúpenia od príslušného ustanovenia poisťných podmienok, nezodpovedá požiadavke individuálneho dojednanie takejto podmienky v spotrebiteľskej zmluve tak ako vyplýva z ustanovení Občianskeho zákonníka, ale aj samotnej smernice, ťažisko individuálneho dojednanie podmienky spočíva v možnosti spotrebiteľa ovplyvniť podstatu podmienky. Žalobca v danom prípade mal možnosť takúto podmienku úplne vylúčiť, a teda bol naplnený základný zmysel a účel § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka, zabrániť tomu, aby spotrebiteľ bol nútený pristúpiť k zmluvnému dojednaniu, s ktorým nesúhlasí, len preto, že je súčasťou zmluvy, ktorú chcel uzavrieť avšak nie je mu daná možnosť ovplyvniť jej obsah. Skutočnosť, ako žalobca mohol vylúčiť aplikáciu neprijateľnej podmienky nie je rozhodujúca, rozhodujúca je skutočnosť, že mu

takáto možnosť poskytnutá bola. S poukazom na uvedené súd ustálil, že vec, ktorá bola predmetom tohto súdneho konania, nárok žalobcu na odkupnú hodnotu z poistenia, sa má na základe dohody účastníkov obsiahnutej v časti XV. poistných podmienok prejednať v rozhodcovskom konaní. Preto na základe námietky žalovanej vznesenej v odpore proti platobnému rozkazu, teda pri prvom procesnom úkone, ktorý jej v tomto konaní patril, súd konanie zastavil, keďže v danej veci nemal právomoc vo veci konať.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalobcu uznesením zo dňa 20. augusta 2012 sp.zn. 5 Co 10/2012 uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. Náhradu trov odvolacieho konania účastníkom nepriznal. Stotožnil sa s dôvodmi rozhodnutia prvostupňového súdu a na zdôraznenie jeho správnosti uviedol, že cieľom rozhodcovskej zmluvy je dosiahnuť prejednanie prípadného sporu rozhodcom ako súkromnou osobou, na ktorého zmluvné strany delegovali takúto právomoc, čo znamená, že je význam doložky osobitný. Uviedol, že sú plne na mieste obavy, že ak rozhodcovská doložka nie je spotrebiteľom individuálne vyjednaná, tento ako slabšia strana si svoj osud v závažnej veci, akou je prípadný neskorší rozhodcovský proces, nedokáže náležite naplánovať. Ťažisko individuálneho dojednania rozhodcovskej doložky spočíva v možnosti spotrebiteľa ovplyvniť jej podstatu. V prejednávanej veci bol žalobcovi daný pomerne dlhý čas (10 dní) na prehodnotenie doložky a možnosti odstúpenia od časti XV. VPP a možnosť aplikáciu tejto doložky úplne vylúčiť bola žalobcovi nepochybne daná, čím bol naplnený základný zmysel a účel ochrany spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany. Podľa odvolacieho súdu nebolo dôvodné ani tvrdenie žalobcu o klamlivom a zavádzajúcom postupe žalovanej, ktorá mala zámerne uvádzať vo svojich dokumentoch určených spotrebiteľovi jednotlivé ustanovenie zmluvy inou veľkosťou písma, aby tak zmiatla bežného spotrebiteľa. Podľa názoru odvolacieho súdu bola formulácia znenia rozhodcovskej doložky a práva od nej odstúpiť dostatočne určitá, jasná a zrozumiteľná bez zbytočných právnických odborných výrazov a text bol prehľadný, dobre čitateľný a v neposlednom rade aj viditeľný. S poukazom na znenie § 106 ods. 1 veta prvá a ods. 3 O.s.p. ustálil odvolací súd, že súd nemal možnosť rozhodnúť inak, so zreteľom na námietku právomoci všeobecných súdov na riešenie predmetného sporu, lebo účastníci uzavreli rozhodcovskú doložku, ktorá bola v súlade so zákonom č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov. Žalobca mal preukázateľne možnosť vylúčiť rozhodovanie v prejednávanej veci výlučne rozhodcovským súdom a do 10 dní od doručenia stanoviska jednostranne odstúpiť od časti zmluvy bez toho, aby bol dotknutý zvyšok poistného vzťahu. Keďže tak neurobil, súhlasil s riešením sporu pred rozhodcovským súdom

a nenamietal iné relevantné okolnosti svedčiace o nátlaku, alebo o tiesni v súvislosti so VPP. Záverom odvolací súd uviedol, že v súlade s ustálenou súdnou praxou bolo potrebné konštatovať, že zatiaľ skutkové a právne okolnosti v tomto konaní neodôvodňujú právomoc všeobecného súdu, že aj judikatúra Európskeho súdneho dvora (ďalej len ESD) v prípade rozhodcovského súdu zastáva názor, že taktiež ide zákonné konanie, ak vec neprejednáva všeobecný súd v súlade s dohodou účastníkov konania. lebo aj ESD pri podmienkach prejudiciálneho konania konštatoval, že nie sú splnené len v tom prípade, ak v čase podania návrhu vnútroštátnym súdom konanie pred ním už bolo skončené. Týmto rozhodnutím nedošlo u žalobcu k odňatiu možnosti konať pred súdom a ani k odmietnutiu spravodlivosti (*denegatio iustitiae*), (rozhodnutie ESD *Varela Assolino c/ Portugalsko* z 20.4.2002).

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, ktorý ho žiadal zrušiť, ako aj uznesenie súdu prvého stupňa a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie. Uviedol, že tým, že súdy sa odmietli zaoberať jeho žalobou, zaťažili konanie vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p., nakoľko medzi najzávažnejšie prípady odňatia možnosti konať pred súdom možno zaradiť situácie, kedy nesprávne posúdi svoju právomoc v súlade s ustanovením § 7 a nasl. O.s.p. a neprejedná spor, ktorý spadá pod jeho jurisdikciu. Mal za to, že záver o existencii rozhodcovskej doložky založili súdy na nesprávnom právnom posúdení, nakoľko právomoc rozhodcovského súdu bola založená neplatne a preto prekážka podľa § 106 O.s.p. nebola v konaní daná. Uviedol, že pre právne úkony, týkajúce sa poistenia je potrebná písomná forma, ktorú oznámenie znenie Všeobecných poistných podmienok na internetovej stránke nespĺňa a keďže nebol právny úkon urobený v prepísanej forme, nemožno hovoriť o platne uzatvorenej rozhodcovskej zmluve. Navyiac, podľa názoru dovolateľa, rozhodcovská doložka v danom prípade bola v rozpore so zákonom, v dôsledku čoho je neplatná. Zmluvná podmienka, ktorá nebola , tak ako v danom prípade, individuálne dohodnutá, sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa. V tomto prípade, časť XV. Všeobecných poistných podmienok obsahuje akúsi opciiu, na základe ktorej môže poisťník odmietnuť rozhodcovskú doložku, a tak odstúpiť od tejto časti zmluvných podmienok. Nakoľko je ale na to, aby bola rozhodcovská doložka vylúčená zo zmluvných dojednaní, potrebný komisívny právny úkon, t.j. odstúpenie od časti zmluvných podmienok, nemôže takýto postup zodpovedať požiadavke individuálne dojednaného zmluvného ustanovenia, keď v tomto prípade nedochádza k žiadnej negociácii podmienok pred samotným uzatvorením zmluvného vzťahu. V danom prípade bola právomoc rozhodcovského

súdu založená priamo formulárovými všeobecnými poistnými podmienkami a na vylúčenie ich použitia sa vyžaduje osobitný a samostatný právny úkon spotrebiteľa (odstúpenie od časti zmluvných dojednaní). Bez tohto komisiívne právneho úkonu ostávajú všeobecné poistné podmienky v pôvodnom znení, teda s inkorporovanou rozhodcovskou doložkou. S prihliadnutím k uvedenému sa nemohlo jednať o individuálne dojednanú zmluvnú podmienku, keď táto už bola v čase uskutočnenia právneho úkonu žalobcu zo dňa 5. mája 2008, ktorým reagoval na stanovisko k zvýšeniu poistného k poistnej zmluve č. 51332000026, súčasťou všeobecných poistných podmienok. Nijako teda nemohol ovplyvniť obsah tejto tzv. formulárovej zmluvy; predmetná podmienka, ktorá pojednáva o rozhodcovskej doložke už bola súčasťou všeobecných poistných podmienok, iná by bola situácia, ak by k rozhodcovskej doložke mal naopak možnosť pristúpiť na základe osobitného právneho úkonu. V prípade, ak by možnosť riešenia sporov pred rozhodcovským súdom bola do zmluvy inkorporovaná vo forme pozitívnej opcie, bolo by na mieste uvažovať o individuálnom dojednaní. Takisto spôsob umiestnenia opčného ustanovenia v texte nezodpovedá v žiadnom prípade požiadavke „jasnosti vo formulácií podmienok ponúkaných spotrebiteľovi“ (viď rozsudok zo dňa 7. mája 2002 Komisia c/a Švédsko, C-478/99, Zb. s. 1-4147,7, bod 17) a ako taký je ho potrebné posúdiť ako zámerne klamlivý, a teda v spotrebiteľských zmluvách neprijateľný. Na základe skutočnosti, že rozhodcovská doložka nebola do poistnej zmluvy inkorporovaná na základe individuálnej kontraktácie, aj s ohľadom na skutočnosť, že dojednanie rozhodcovskej doložky v spotrebiteľských zmluvách bez ďalšieho zamedzuje spotrebiteľovi v prístupe k súdnej ochrane a vytvára ipso facto značnú nerovnováhu v právach povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, je nutné uzavrieť, že predmetné dojednanie obsiahnuté v časti XV. Všeobecných poistných podmienok, ktorým bola do zmluvy inkorporovaná rozhodcovská doložka, je neprijateľnou podmienkou v súlade s ustanovením § 53 Občianskeho zákonníka a ako taká je podmienkou neplatnou.

Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu ho navrhla ako neprípustné odmietnuť, majúc za to, že právne posúdenie platnosti rozhodcovskej doložky je realizáciou rozhodovacej činnosti súdu, a ide o činnosť, ktorou sa neporušuje žiadna procesná povinnosť ani procesné práva žalobcu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241

ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), skúmal najskôr, či ich opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré ním možno napadnúť.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa. V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti uzneseniu. Dovolanie proti uzneseniu je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Dovolanie žalobcu nesmeruje proti rozhodnutiu uvedenému v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., jeho prípustnosť preto z týchto ustanovení nevyplýva.

S prihliadnutím na obsah dovolania a tiež ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p. sa dovolací súd v ďalšom zaoberal otázkou, či v konaní nedošlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu) odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995).

Procesné vady konania uvedené v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nebodli v dovolaní tvrdené a ich existencia ani v dovolacom konaní nevyšla najavo. Podané dovolanie preto podľa týchto ustanovení nie je prípustné.

So zreteľom na dôvod prípustnosti dovolania, ktorý uviedol dovolateľ v mimoriadnom opravnom prostriedku, zameral sa dovolací súd osobitne na posúdenie opodstatnenosti jeho tvrdenia, že v prejednávanej veci mu bola odvolacím súdom odňatá možnosť pred ním konať. Odňatím možnosti konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký procesne nesprávny postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných oprávnení, ktoré mu priznáva Občiansky súdny poriadok za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Z obsahu dovolania vyplýva, že k odňatiu možnosti konať pred súdom malo podľa názoru dovolateľa dôjsť tým, že súdy nesprávne posúdili svoju právomoc v súlade s ustanovením § 7 a nasl. O.s.p. a neprejednali spor, ktorý spadá pod jeho jurisdikciu.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov, v jeho prítomnosti, a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokol'vek trestného obvinenia proti nemu.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia

vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, III. ÚS 171/2006 z 5. apríla 2007).

Ústava neupravuje, aké dôsledky majú prípady porušenia práva na súdnu ochranu a jednotlivé procesné nesprávnosti, ku ktorým dochádza v konaní pred súdmi, ani neustanovuje predpoklady ich možnej nápravy v opravnom konaní. Bližšiu úpravu ústavou garantovaného práva na súdnu ochranu obsahuje Občiansky súdny poriadok, ktorý predpokladá aj možnosť vzniku procesných pochybení v občianskom súdnom konaní. V nadväznosti na podstatu, význam a procesné dôsledky pochybení upravuje tento procesný kódex aj podmienky, za ktorých možno procesné nesprávnosti napraviť v dovolacom konaní. S niektorými najzávažnejšími, taxatívne vymenovanými procesnými vadami, ktoré zakladajú tzv. zmätočnosť, spája Občiansky súdny poriadok priamo prípustnosť dovolania podľa § 237, pričom vady tejto povahy sú zároveň aj prípustným dovolacím dôvodom podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. (z rozhodnutia *Ústavného súdu SR zo dňa 30. januára 2013, sp.zn. III. ÚS 551/2012-32*).

Najvyšší súd Slovenskej republiky už vo viacerých rozhodnutiach uviedol, že o odňatie možnosti pred súdom konať ide tiež v prípade postupu súdu, ktorý sa z určitého procesného dôvodu odmietne zaoberať meritom veci (odmietne podanie alebo konanie zastaví alebo odvolací súd odmietne odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup nie sú dané (viď R 23/1994 a R 4/2003, ale aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované v časopise *Zo súdnej praxe* pod č. 14/1996 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veciach sp.zn. 1 Cdo 41/2000, 2 Cdo 119/2004, 3 Cdo 108/2004, 3 Cdo 231/2008, 4 Cdo 20/2001). Prípustnosť podaného dovolania žalobcu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. by preto bola daná v prípade opodstatnenosti argumentácie, že v danom prípade neboli predpoklady pre zastavenie konania. Dovolací súd vzhľadom na to pristúpil k posúdeniu, či konanie bolo v danom prípade zastavené v súlade so zákonom.

Najvyšší súd už vo svojich rozhodnutiach vyslovil záver, že súd môže pristúpiť k riešeniu otázky platnosti rozhodcovskej doložky alebo zmluvy nielen v exekučnom konaní (napríklad v súvislosti s posudzovaním, či rozhodcovský rozsudok je alebo nie je vykonateľný exekučný titul) ale aj v iných konaniach (viď uznesenie najvyššieho súdu sp.zn. 3 Cdo 27/2011).

Rozhodcovská zmluva je dohoda medzi zmluvnými stranami o tom, že všetky alebo niektoré spory, ktoré medzi nimi vznikli alebo vzniknú v určenom zmluvnom alebo v inom právnom vzťahu, sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní (§ 3 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z.). Rozhodcovská zmluva môže mať formu osobitnej zmluvy alebo formu rozhodcovskej doložky k zmluve (§ 4 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z.). Rozhodcovská zmluva musí mať písomnú formu, inak je neplatná. Písomná forma je zachovaná, ak je rozhodcovská zmluva obsiahnutá v dokumente podpísanom zmluvnými stranami alebo vo vzájomne vymenených listoch, ak je dohodnutá telefaxom alebo pomocou iných telekomunikačných zariadení, ktoré umožňujú zachytenie obsahu rozhodcovskej zmluvy a označenie osôb, ktoré ju dohodli (§ 4 ods. 2 zákona č. 244/2002 Z.z.).

Ak v určitej veci nedošlo k platnému uzavretiu rozhodcovskej zmluvy, nemôže spor prejednať rozhodcovský súd a v takom prípade ani nemôže vydať rozhodcovský rozsudok (obdobne v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp.zn. 3 Cdo 122/2011, sp.zn. 3 Cdo 146/2011).

Zo spisu (výlučne z obsahu listín) vyplýva, že rozhodcovská zmluva nebola uzavretá vo forme osobitnej zmluvy (§ 4 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z.); to, napokon, nepopierala ani žalovaná. Je preto možno konštatovať, že rozhodcovská zmluva nebola v danom prípade uzavretá ako jeden dokument podpísaný obidvomi zmluvnými stranami.

Poistná zmluva, jej dodatok, bola medzi účastníkmi konania podpísaná 15. mája 2008, teda v čase, kedy podrobnú úpravu spotrebiteľských zmlúv, vrátane neprijateľných podmienok, obsahoval aj § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Na účel sledovaný Smernicou rady 93/13 EHS z 05.04.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, reagoval tiež legislatívny vývoj v Slovenskej republike, medziiným novelizáciou Občianskeho zákonníka, ktorá zákonom č. 568/2007 Z.z. účinným od 1. januára 2008 zaviedla do ustanovenia § 53 odsek 4 písm. r/, ktoré výslovne označuje za neprijateľnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve také zmluvné ustanovenie, ktoré vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Rozhodcovská doložka, ktorú v danom prípade obsahuje poisťná (spotrebiteľská) zmluva, spôsobuje hrubý nepomer v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, nakoľko spotrebiteľ nielenže nemá dosah na výber rozhodcovského súdu,

prípadne rozhodcu, ale v zmysle uvedenej doložky sa spotrebiteľ vopred vzdáva práva riešiť prípadné spory vzniknuté zo zmluvného vzťahu pred riadnym (štátnym) súdom. Takáto doložka predstavuje neprijateľnú podmienku v zmysle Občianskeho zákonníka. Jej začlenenie do Všeobecných poisťných podmienok nemožno považovať za individuálne dojednanie, pokiaľ sa zákonu a preto je neplatná.

Ak v predmetnej veci konajúce sudy sami posudzovali platnosť uzavretia rozhodcovskej zmluvy medzi účastníkmi, a v tom smere potom dospeli k záveru, že je platná, a nemajú právomoc vo veci konať, odchýlili sa od záverov, uvedených vo viacerých rozhodnutiach dovolacieho súdu (sp.zn. 3 Cdo 122/2011, sp.zn. 3 Cdo 167/2011, sp.zn. 5 Cdo 100/2012, sp.zn. 6 Cdo 228/2011) z hľadiska posúdenia náležitostí tohto typu zmlúv, uzatváraných tým istým účastníkom na jednej strane, a to Rapid life životná poisťovňa, a.s.

Vzhľadom na to, že v konaní oboch nižších súdov došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., zrušil Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu ako i prvostupňového súdu a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 2 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 4. februára 2015

JUDr. Soňa Mesiarkinová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová

